

DUNAVSKA STRATEGIJA: STRATEŠKI ZNAČAJ ZA SRBIJU

U Beogradu je 15. i 16. septembra 2011. u Institutu za međunarodnu politiku i privredu (IMPP), u saradnji sa Fondacijom „Hans Zajdel“, održana konferencija pod nazivom *Dunavska strategija: strateški značaj za Srbiju*. Cilj konferencije bio je da se utvrde potencijali koje ima reka Dunav i mogućnosti njihovog iskorišćavanja. Posebna pažnja posvećena je strateškom značaju koji Dunav ima za politički i ekonomski razvoj Republike Srbije. Istražene su i mogućnosti za bliže povezivanje sa susedima na osnovu zajedničkih interesa svih podunavskih država. Konferenciju su otvorili *dr Duško Dimitrijević*, direktor IMPP, *prof. dr Tibor Sabo*, pomoćnik ministra prosvete i nauke, *Mirko Jelić*, zamenik pomoćnika ministra sektora Ministarstva spoljnih poslova za Evropsku uniju, *dr Edita Stojić Karanović*, predsednica Međunarodnog naučnog foruma „Dunav – reka saradnje“ i predsednica Programskog saveta konferencije, *Vidica Drakulić*, zamenica rukovodioca Projekta Fondacije „Hans Zajdel“ u Srbiji i u Crnoj Gori i *dr Nevenka Jeftić Šarčević*, pomoćnica direktora IMPP i koordinatorka konferencije.

Prvi radni panel, čija je moderatorka bila *dr Edita Stojić Karanović*, nosio je naziv *Strateški značaj reke Dunav i regionalne saradnje u sliou Dunava*. Na početku ovog panela, *dr Dan Lazea* iz Instituta za napredne studije Novog evropskog koledža iz Bukurešta, istakao je da za većinu država bivšeg Istočnog bloka ulazak u Evropsku uniju (EU) predstavlja najznačajniji uspeh u prethodne dve decenije. Drugi deo analize bio je posvećen Dunavskoj strategiji EU, sa posebnim osvrtom na Srbiju. Ova Strategija posmatrana je sa konstruktivističkog stanovišta i upoređena, sa jedne strane, sa politikom proširenja EU, a sa druge sa politikom EU prema susedima. *Dr Miloš Šolaja*, profesor Međunarodnih odnosa i međunarodne bezbednosti na Fakultetu političkih nauka u Banjaluci, u svom izlaganju istakao je da je Bosna i Hercegovina (BiH), bez obzira što nije podunavska država, povezana sa rekom Dunav na različite načine. Najvažnije linije spajanja BiH i Dunava su reke Sava i Drina. To je jedan od razloga ekonomske i političke povezanosti Srbije i BiH. Dodatne mogućnosti za ekonomski razvoj regiona pružila bi izgradnja novog kanala koji bi na još jednom mestu spojio Dunav i Savu. *Dr Višnja Samardžija*, *dr Hrooje Butković* i *mr Saša Čvorljak* (Institut za međunarodne odnose iz Zagreba), ukazali su

na to da Dunavska strategija EU predstavlja snažan spoljni faktor jer dopunjava proces proširenja EU u Jugoistočnoj Evropi. Pomenuta Strategija je u slučaju Hrvatske snažan pokretač ekonomskog i socijalnog razvoja, a ovoj državi pružila je i stratešku perspektivu. Hrvatska želi da iskoristi Strategiju za jačanje administrativnih kapaciteta lokalnih i regionalnih veza između država, jer su niži nivoi vlasti odgovorni za njeno sprovođenje.

Drugi radni panel održan je pod nazivom *Geopolitički položaj Srbije na Dunavu*. Moderatorica ovog radnog panela bila je dr Nevenka Jeftić Šarčević. Dr Florin Diakonu, viši naučni saradnik i direktor naučnog sektora Instituta za diplomatiju iz Bukurešta, izneo je stav da je Srbija tokom istorije, zbog povoljnog položaja na Dunavu, imala ulogu „geopolitičkog stožera i igrača”. Dakle, ne samo da je bila važan faktor, već je u određenim periodima Srbija bila jedna od ključnih država u regionu Dunava. Protekle dve decenije u značajnoj su meri oslabile geopolitičku ulogu Srbije, ali promene u političkim ciljevima mogu ponovo ojačati status naše države. Dr Vera Arežina, vanredni profesor Fakulteta političkih nauka Univerziteta u Beogradu, istakla je da međunarodna saradnja na lokalnom, regionalnom i međudržavnom nivou ima suštinski značaj za države u slivu reke Dunav. Zbog toga je Srbija članica brojnih regionalnih inicijativa čije su članice države regiona. Dr Nevenka Jeftić Šarčević, naučni saradnik IMPP, ukazala je na to da EU promoviše sinergiju integracije kao novu integrativnu snagu njene kohezije i dobrosusedske politike. U praksi, ova politika sprovodi se u regionu Dunava i Crnog mora. Za Srbiju, kao državu koja se prostire u oba pomenuta regiona, sinergija je jedan od ključnih okvira regionalne saradnje. Mr Nenad M. Ilić, potpredsednik Upravnog odbora Centra za dobro upravljanje iz Beograda, istakao je da bliža saradnja u slivu reke Dunav može poboljšati društvene mreže i ojačati novi koncept upotrebe društvenog kapitala. Kako bi ovaj koncept dao očekivane rezultate neophodno je prvo javnost i političke subjekte informisati o mogućoj koristi od njega. Sledeći korak bio bi osnivanje asocijacija sa tzv. „labavom” strukturom.

Ekonomska i ekološka saradnja u regionu sliva Dunava bio je naziv trećeg radnog panela. Dr Vera Arežina bila je njegova moderatorica. Dr Zoran V. Čvorović sa Fakulteta bezbednosti iz Beograda i dr Vidoje Golubović, naučni saradnik IMPP, ukazali su na to da je zaštita i očuvanje potencijala reke Dunav najvažnija tema i prilika za razvoj prekogranične saradnje u vanrednim situacijama. Saradnja u rešavanju vanrednih situacija omogućava brži i efikasniji odgovor na prirodne, tehničke i druge opasnosti. Dr Aleksandra Tomić sa Fakulteta za trgovinu i bankarstvo Univerziteta „Alfa” iz Beograda i mr Srbijanka Stojić, iz JVP „Srbijavode” takođe iz Beograda, u svom izlaganju bavile su se jačanjem bezbednosti stanovništva koje živi u područjima izloženim poplavama. Neophodno je ojačati bezbednosne mere u redovnim situacijama, ali i u slučaju povećanog vodostaja. Potpisivanjem Dunavske konvencije Srbija se obavezala da sprovede i odredbe koje se odnose na uspostavljanje savremenog upravljanja krizama. Mr Mihajlo Vučić, istraživač – saradnik IMPP,

analizirao je različite pravne norme kojima je regulisana zaštita životne sredine u močvarnom delu sliva reke Dunav. Cilj analize bio je utvrđivanje osnovnih principa ovih pravnih normi koji su u skladu sa „ekosistemskim pristupom“. Ovakav pristup podrazumeva uzimanje u obzir celog sistema, a ne samo pojedinih njegovih komponenti.

Drugog radnog dana održana je četvrta radna sesija pod nazivom *Turistička saradnja u dunavskom regionu*. Moderator poslednje radne sesije bio je dr Vidoje Golubović. Prvi izlagači u ovom radnom panelu bili su *dr Dragan Petrović*, viši naučni saradnik IMPP, i *dr Nataša Tomić Petrović*, docentkinja na Saobraćajnom fakultetu Univerziteta u Beogradu, koji su analizirali fizičko-geografske karakteristike sliva reke Dunav u Srbiji kao preduslove razvoja saobraćaja i turizma. Povoljan reljef i kvalitetan sastav tla predstavljaju ključne osobine, odnosno dobar preduslov za razvoj saobraćaja u slivu reke Dunav. *Mr Sara Stanić* sa Geografskog fakulteta Univerziteta u Beogradu ukazala je na značaj Nacionalnog parka Đerdap, koji predstavlja jedinstvo prirodnog i kulturnog nasleđa Srbije. Đerdap bi mogao da predstavlja veliki turistički potencijal za Srbiju i njenu prepoznatljivost na turističkoj mapi Evrope. Preduslov za to je razvoj novih oblika turizma.

Između radnih panela organizovane su diskusije na kojima su učesnici razmenili svoja mišljenja i iskustva. Oni su se saglasili u tome da Dunav nudi veliki potencijal za ekonomski i politički razvoj svih država u njegovom slivu, ali i šire. Opšta je ocena da je preduslov za korišćenje tih potencijala veće angažovanje u oblasti zaštite životne sredine i inovacijama u turističkoj ponudi.

Konferenciju je zatvorio direktor IMPP dr Duško Dimitrijević, koji je istakao potencijale Dunava za saradnju sa državama u regionu. On je pročitao proglas koji će u formi zaključaka sa konferencije biti prosleđen novinarima i naučnoj javnosti. U proglasu su naglašene šanse koje Dunav nudi u različitim oblastima, a posebno u ekonomskoj sferi. Pored toga, Dunav je velika šansa za kulturno približavanje i uspostavljanje bliskih veza sa zainteresovanim stranama koje imaju ideje i žele da ulažu u projekte razvoja zasnovane na kapacitetima Dunava.

Aleksandar JAZIĆ